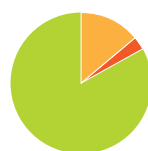
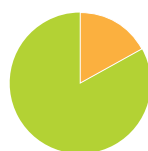
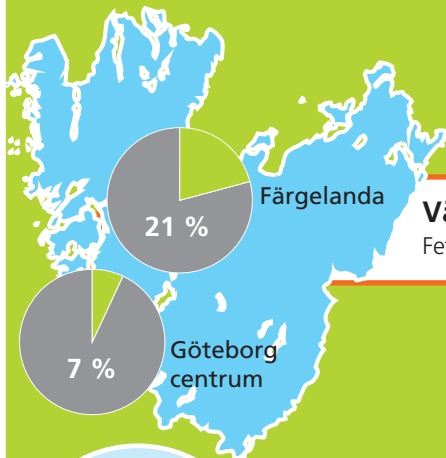

Folkhälsa, miljö och skolmåltiden i Västra Götaland

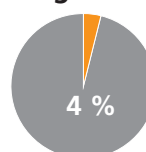
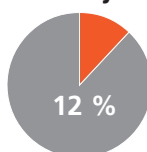

Cirka 80 % av barnen som är överviktiga vid 6-7 års ålder är fortfarande överviktiga som unga vuxna ⁽²⁾

Västra Götaland – klyftorna är stora i länet...

Fetmaprevalensen i Västra Götaland skiljer mellan 7 % (Göteborg centrum) och 21 % (Färgelanda).⁽³⁾

...men även inom kommuner – självupplevd dålig hälsa i Göteborg ⁽⁴⁾

Skolmåltiden Sverige, Finland ⁽⁵⁾ och Estland ⁽⁶⁾ är ensamma om att servera en kostnadsfri måltid i skolan oberoende av föräldrarnas inkomst. Forskning visar att frukt, bär, grönsaker, baljväxter, fullkornsprodukter och vegetabiliska oljor kan minska risken för livsstilsrelaterade sjukdomar ⁽⁷⁾ och bidra till **sund vikhållning** ⁽⁸⁾. Detta kostmönster gynnar också vårt klimat och vår miljö. ⁽⁹⁾ Helheten är dock viktigare än enskilda näringsämnen i maten. **Skolmåltiden ger inte bara näring** utan genererar också matglädje, inspiration och avkoppling. Skolmaten kan vara en kulturbärare, isbrytare och en socioekonomisk utjämnare om man utnyttjar den på bästa sätt.

Vad får skolmaten kosta?

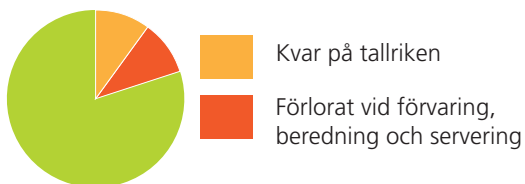
Råvarukostnaden för skollunchen i Västra Götaland: ⁽¹¹⁾

Genomsnittlig kostnad..... **10,04 kr**

Munkedal (lägsta kostnaden) ...**7,53 kr**

Tibro (högsta kostnaden) **12,09 kr**

Matsvinn

60 gram mat per portion slängs varje dag.

30 gram lämnas kvar på tallriken.

30 gram går förlorat vid förvaring, beredning och servering.

Beräknad merkostnad på **1,1 miljoner kronor** per dag för hela Sverige. ⁽¹²⁾

Ekologiskt 33 % (i Sverige) respektive 32 % (i Västra Götaland) av inköpen i offentliga storhushåll 2016 var ekologiska. ⁽¹³⁾

Specialkost Specialkost ökar i skolan och kräver extra resurser. Trots detta visade Skolmatsakademins kartläggning 2014 att mål för utbildning inom specialkost endast förekom i 16 % av kommunernas kostpolitiska program. ⁽¹⁴⁾

Pedagogiska måltider

Skolmåltiden är ett utmärkt tillfälle för utbildning inom en hälsosam och hållbar livsstil, att väcka nyfikenhet och kunskap om mat (smak, konsistens, doft, ursprung, produktion, näring) samt för att introducera och föra traditioner vidare, både svenska och andra matkulturer. ⁽⁵⁾ **Skolmåltiden är en del av skolans utbildningsverksamhet.** ⁽¹⁰⁾

Tankeställare:

Äter eleverna mer mat under vissa skoldagar?

75 % av de kostchefer, kockar och måltidspersonal som svarade på frågan, upplevde att barnen åt mer mat på måndagar och efter lov. ⁽¹⁵⁾

Varför är det så?

Referenser

1. Sjöberg, A., et al. (2011) Overweight and obesity in a representative sample of schoolchildren – exploring the urban-rural gradient in Sweden. *Obes Rev*, 12(5), 305-14
2. Boris: BarnObesitasRegister i Sverige. (2006). *Barnfetma*. Hämtad: 2016-03-14, från <http://www.e-boris.se/barnfetma.html>
3. Västra Götalandsregionen. (2015). *Sjukdomar*. Hämtad: 2016-03-14, från <http://www.vgregion.se/sv/Vastra-Gotalandsregionen/startside/Politik/Namnder-ochstyrelser/Namnder-och-styrelser-for-halso--och-sjukvard/Halso--ochsjukvardsnamnder/Rapporter-och-dokument/halsolaget/Norrahsn/Halsan/Sjukdomar/>
4. Västra Götalandsregionen. (2015). *Självupplevdhälsa*. Hämtad: 2016-03-14, från <http://www.vgregion.se/sv/Vastra-Gotalandsregionen/startside/Politik/Namnder-ochstyrelser/Namnder-och-styrelser-for-halso--och-sjukvard/Halso--ochsjukvardsnamnder/Rapporter-och-dokument/halsolaget/GBGhsn/Halsan/Sjalvupplevdhalsa/>
5. Livsmedelsverket & Skolverket. (2013). *Skolmåltiden – en viktig del av en bra skola*. Livsmedelsverket: Uppsala.
6. Tervise Arengu Instituut. National Institute for Health Development Estonia. (u.å). *School food arrangement in Estonia*.
7. Livsmedelsverket. (2016). *Hälsosam helhet*. Livsmedelsverket: Uppsala.
8. Fogelholm, M., Anderssen, S., Gunnarsdottir, I. & Lahti-Koski, M. (2012) Dietary macronutrients and food consumption as determinants of long-term weight change in adult populations: a systematic literature review. *Food Nutr Res*, 2012(56). doi: 10.3402/fnr.v56i0.19103.
9. Livsmedelsverket. (2016) *Miljösmarta matval*. Hämtad: 2016-06-07 från <http://www.livsmedelsverket.se/matva-nor-halsa--miljo/miljo/miljosmarta-matval/>
10. Skolinspektionen. (2012) *Informationsblad Skolmåltiden*
11. LRF Mjölk. (2015) *Kostnad skollunch per län och kommun*. Hämtad: 2016-03-10, från <http://mb.cision.com/Public/5787/9878058/bd2f5ff45bece8de.pdf>
12. Livsmedelsverket. (2011) *Livsmedelssvinn i hushåll och skolor – en kunskapsammanställning*.
13. Ekomatcentrum. (2017) *Ekologiskt i offentlig sektor 2016*.
14. Skolmatsakademin. (2014) *Kostpolitiska program Västra Götaland – För en bättre skolmåltid*. Hämtad: 2016-03-10, från: <http://www.vgregion.se/upload/Skolmatsakademin/Kostpolitiska%20program/Kostpolitiska%20program%20Västra%20Götaland.pdf?epslanguage=sv>
15. Skolmatsakademin. (2016). *Personlig kommunikation med nätverkets medlemmar och elever*.